

Tomelilla kommun
kommun@tomelilla.se

2019-03-08
1 (23)
Dnr-2018:6430

Beslut

efter regelbunden kvalitetsgranskning vid
Odenslundsskolan i Tomelilla kommun

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19-20 § skollagen (2010:800) genomfört en kvalitetsgranskning på Odenslundsskolan avseende verksamhetens kvalitet i förhållande till mål och andra riktlinjer. En kvalitetsgranskning ska belysa hur väl skolorna klarar sitt uppdrag att ge varje elev förutsättningar att nå de nationella målen. Målen och riktlinjerna framgår framför allt av den läroplan och de kursplaner eller motsvarande styrdokument som gäller för utbildningen.

Lösanvisning

Skolinspektionen bedömer skolans arbetssätt inom fyra områden. På varje område bedöms om skolan uppfyller framtagna kvalitetskriterier i hög utsträckning, i flera delar eller i låg utsträckning. Om en skola bedöms uppfylla kvalitetskriterierna i låg utsträckning eller i flera delar anger Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas och visar på vilka punkter. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs också av skolan. Om en skola bedöms uppfylla kriterierna i hög utsträckning begär inte Skolinspektionen motsvarande redovisning men kan lämna framåtsyftande kommentarer.

Beslut:

Skolinspektionen bedömer att framtagna kvalitetskriterier uppfylls vid Odenslundsskolan i följande utsträckning:

Rektors ledarskap

Rektorn leder och styr i flera delar skolans utveckling av undervisningen, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn leder, organiserar och skapar förutsättningar för det pedagogiska arbetet genom att tydliggöra arbetssätt och förhållningssätt för personalen så att det ger avtryck i undervisningen.

Undervisning

Undervisningen främjar i flera delar elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Skolan behöver säkerställa att eleverna i högre utsträckning bli delaktiga i planering och utvärdering av undervisningen.

Trygghet och studiero

Skolan har i flera delar ett arbete för att skapa och bibehålla trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn säkerställer att det sker ett samlat arbete för att skapa trygghet som alla på skolan deltar i.

Bedömning och betygssättning

Förutsättningar för att säkerställa likvärdigheten i bedömning och betyg ges i flera delar, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn genom tydligare styrning och ledning säkerställer kvalitetssäkringen av omdömen och betyg.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast den 6 september 2019 redovisa till Skolinspektionen vilka förbättringsåtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområdena.

Redogörelsen skickas via e-post, till skolinspektionen.lund@skolinspektionen.se, eller per post till, Skolinspektionen, Box 156, 221 00 Lund. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr– 2018:6430) i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömningar

Nedan redovisas Skolinspektionens bedömningar för respektive område.

Rektors ledarskap

Skolinspektionen bedömer följande: Rektorn leder och styr i flera delar skolans utveckling av undervisningen, men utvecklingsområden finns.

Författningsstöd för våra kvalitetsbedömningar:

1 kap. 5 §, 2 kap. 9 - 10, 34 §§, 4 kap. 4-7 §§ skollagen

Förordningen (SKOLFS 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (Lgr 11), 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning, Skolans uppdrag, Varje skolas utveckling. 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.1 Normer och värden, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.6 Skolan och omvärlden, 2.8 Rektorns ansvar

De övergripande skälen för Skolinspektionens bedömning är att rektorn delvis leder och styr skolans utveckling och verkar för elevers lika rätt till en god utbildning, oavsett könstillhörighet. Även om granskningen visar att det sker en viss uppföljning av kunskapsresultat och värdegrundsarbete så behöver rektorn skaffa sig en tydligare bild av undervisningen genom att analysera skolenhetens resultat tillsammans med lärare och elevhälsa. Delar av denna uppföljning och analys kan sedan även ligga till grund för ett mer strategiskt arbete med jämställdhet på skolan. Vad gäller rektorns ledning och organisation av det pedagogiska arbetet utifrån ett fokus på skolans kunskaps- och värdegrundsuppdrag så behöver detta utvecklas ytterligare. Det är detta område som Skolinspektionen bedömer att skolan bör prioritera.

Nedan följer Skolinspektionens närmare motivering till bedömningen kopplat till den dokumentation som Skolinspektionen tagit del av samt de iakttagelser myndigheten har gjort under besöket.

Uppföljning och analys av resultat

Granskningen visar att rektorn visserligen följer upp kunskapsresultat och värdegrundsarbetet och att det sker en viss analys, men att lärare och elevhälsa har en begränsad delaktighet i och kännedom om detta arbete. I Tomelilla kommun finns en gemensam organisation för att följa upp elevernas resultat digitalt. Enligt lärarna på Odenslundsskolan sker dessa digitala avstämningar i matematik, svenska och engelska

samt trygghet och trivsel vid tre tillfällen varje termin. Lärarna säger att denna digitala uppföljning består av färgkoder där grönt indikerar ett positivt resultat medan rött indikerar ett negativt. De intervjuade lärarna säger att systemet är ett väldigt "smalt" verktyg. Lärarna berättar dessutom att de går igenom sina elevers resultat två gånger per år inom ramen för en klasskonferens men att de inte är med och analyserar den övergripande statistiken för skolan. Lärarna säger att de bara tittar på enskilda individers resultat och inte analyserar skillnader mellan flickors och pojkars betyg och relationen mellan betyg och nationella prov. Vad gäller värdegrundsarbetet berättar lärarna att rektorn tar en aktiv del i den dagliga verksamheten och att han löpande pratar med både elever och lärare om värdegrundsfrågor. De berättar också att de har fått ett material med olika värderingsövningar och gruppövningar från kuratorn vilket de kan använda sig av. Lärarna säger vidare att de inte vet om värdegrundsarbetet följs upp med någon tydlig systematik eller om det utvärderas.

Representanter för elevhälsan säger att de deltar i klasskonferenserna men inte i digitala avstämningar eller genomgångar av gruppernas samlade resultat. Representanter för elevhälsan säger också att de inte är med och diskuterar hur undervisningen kan organiseras eller i någon analys av resultaten utifrån en helhetsbild. Enligt elevhälsans representanter så skulle det behövas ett samlat värdegrundsarbete på skolan och elevhälsan säger att de gärna skulle vilja arbeta mer förebyggande med värdegrundsarbetet. Representanter för elevhälsan säger att det inte finns något kontinuerligt och återkommande värdegrundsarbete på skolan och att det arbete som de själva initierar inte utvärderas.

Rektorn säger att han följer upp kunskapsresultaten genom skolans digitala system och genom klasskonferenser då elevernas resultat analyseras på individ- och gruppnivå. Rektorn säger vidare att han följer upp undervisningen genom klassrumsbesök. Vad gäller hur kunskapsresultaten ser ut säger rektorn att läsförståelsen och det matematiska tänkandet behöver utvecklas men att eleverna uppvisar goda resultat i bild, slöjd och de samhällsorienterande ämnena. Den nationella statistiken styrker rektorns utsaga att matematikämnet behöver utvecklas för att eleverna ska kunna höja sina resultat. Däremot visar nationell statistik att det ämne där skolans elever uppvisar bäst resultat är i musik och de ämnen där eleverna har lägst resultat är historia och samhällskunskap. Vad gäller om värdegrundsuppdraget integreras i undervisningen så säger rektorn att han följer upp det genom klassrumsbesöken och att återkoppling exempelvis kan ske i den delen till mentorn efteråt.

Jämställdhetsarbetet

Granskningen visar att det inte bedrivs ett strategiskt jämställdhetsarbete på skolan men att det finns exempel på att personalen i den dagliga verksamheten arbetar med jämställdhet. Lärarna säger att de alltid diskuterar elevernas resultat utifrån de enskilda individerna i klasserna och aldrig utifrån klassens gruppdynamik eller utifrån ett jämställdhetsperspektiv. Samtidigt berättar lärarna att man kontinuerligt arbetar med jämställdhetsperspektiv genom att exempelvis köpa in nya läromedel för att de gamla inte är bra ur ett jämställdhetsperspektiv och att man i historia och samhällskunskap diskuterar familjebildning ur ett historiskt perspektiv samt hur arbetsfördelningen kan se ut i olika familjer. I Skolenkäten som skolans personal besvarade vårterminen 2018 ger personalens svar på om de på skolan pratar om jämställdhet mellan könen ett medelvärde på 10,0 (på en skala mellan 0–10). Medelvärdet för samtliga deltagande skolors personal på samma fråga är 8,3. Vidare uppger lärarna att även om de i flera sammanhang diskuterar jämställdhetsfrågor med eleverna är det ingenting som de diskuterar med varandra i kollegiet eftersom de ser jämställdhetsperspektivet som ett självklart perspektiv. Enligt lärarna saknas det dock ett strategiskt jämställdhetsarbete på skolan som leds av rektorn.

Representanter för elevhälsan ger exempel på att det finns behov av att arbeta med ett tydligare jämställdhetsperspektiv, att de i nuläget inte känner till om det finns något sådant arbete på skolan men att de skulle vilja vara involverade i den typen av arbete.

Rektorn säger att han bedriver ett jämställdhetsarbete inom ramen för värdegrundsarbetet men ger inga exempel på hur man på skolan arbetar med att exempelvis motverka traditionella könsmonster samtidigt som han ändå konstaterar att eleverna nog har en ganska traditionell syn på kön.

Pedagogisk ledning och organisation

Granskningen visar att rektorn behöver leda det pedagogiska arbetet utifrån ett tydligt fokus på skolans kunskaps- och värdegrundsuppdrag genom att skapa förutsättningar för lärare att samverka och se till att det sker ett lärande i kollegiet. Vid tillfället för Skolinspektionens besök hade rektorn visserligen avsatt tid för samverkan men lärarna hade inte fått någon tydlig styrning kring hur denna tid skulle användas. Lärarna säger att de utan ledning från rektorn utvärderar undervisning och arbetsområden. Det finns inte heller någon planerad introduktion för obehöriga lärare på skolan.

Detta beskrivs nedan i avsnittet Identifierat utvecklingsområde.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer

Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn leder, organiserar och skapar förutsättningar för det pedagogiska arbetet genom att tydliggöra arbetssätt och förhållningssätt för personalen så att det ger avtryck i undervisningen.

Skolinspektionens granskning visar att rektorn inte leder det pedagogiska utvecklingsarbetet och säkerställer att det ger avtryck i undervisningen.

Enligt läroplanen har rektor som pedagogisk ledare och chef för lärarna och övrig personal det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen.¹

Lärarna beskriver rektorn som en mycket närvarande rektor i verksamheten. De beskriver att de har mycket frihet under ansvar och att rektorn litar på dem. Vidare säger lärarna att rektorn är ute i klassrummen och ser hur de arbetar. Lärarna uppger att de har morgonmöte varje dag då man har en kortare åtgärdande avstämning, exempelvis om någon är sjuk. Vidare uppger lärarna att de har torsdagsmöten varje vecka. Då kan det handla om allt från analys av resultaten till hur man ska organisera ett Luciafirande. Det finns, enligt lärarna, ingen dagordning för torsdagsmötena och det går därför inte att förbereda sig inför mötena. Lärarna säger att även om rektorn är närvarande vid alla möten så vet de inte hur rektorn fångar upp kvaliteten i undervisningen och elevernas resultat, annat än genom huvudmannens digitala system och sporadiska möten på skolan. Enligt lärarna är det svårt att få möjlighet till samverkan med elevhälsan. Lärarna säger vidare att de vid enskilda tillfällen får stöd av specialpedagogen i individärenden, och representanter för elevhälsan uppger att de endast är med i klassrummen på förekommen anledning. Vad gäller introduktion för obehöriga lärare så framgår det av intervju med lärare att det saknas en planerad introduktion för nyanställda. Lärarna säger att de som nyanställda fick handledning av den kollega de närmast arbetade med och att det finns en tillåtande och öppen stämning på skolan. Men lärarna säger också att det inte finns någon uttalad strategi

¹ Förordning om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (SKOLFS 2010:37) 2.8 Rektorns ansvar

för hur introduktionen av nyanställda ska gå till, och rektorn följer heller inte upp introduktionsperioden.

Elevhälsoteamet träffas, enligt egen uppgift, fyra gånger per termin tillsammans med rektorn och då har de till uppgift att gå igenom två skolenheters elever. Elevhälsan upplever att den mötestid som finns inte räcker till. Elevhälsan säger att de inte deltar, vare sig i planeringen, uppföljning av undervisningen eller utvärderingen av skolans resultat.

Rektorn uppger i intervju att det finns förutsättningar för samverkan på flera sätt genom exempelvis morgonmöten och mötestid för lärare på torsdagar utifrån olika teman. Det finns, enligt rektorn, också en samverkanstid på onsdagar då det är tänkt att det med viss regelbundenhet ska bedrivas kommungemensam kompetensutveckling för lärarna. Rektorn uppger att resterande onsdagseftermiddagar i månaden äger arbetslagen själva. Rektorn uppger vidare att det är lärarna som själva måste ta initiativet till att ha arbetslagsmöten men att han avsätter tid så att detta kan ske. Fritidshemspersonalen är klassplacerade och arbetar nära klasslärarna under den del av dagen då fritidshemmet är stängt. Rektorn säger att både fritidshemspersonalen och lärarna på skolan arbetar i mindre konstellationer som sätts samman av honom. Genom lärarparens olika kompetens och dynamik sker, enligt rektorn, en utveckling av arbetssättet och undervisningen på skolan. Detta arbete synliggörs emellertid inte för personalen på skolan. Enligt rektorn får de nyanställda lärarna en mentor. Detta mentorskap kan bestå i att en mindre erfaren lärare placeras tillsammans med en erfaren lärare. Enligt rektorn behöver samverkan mellan elevhälsoteamet och skolans övriga personal utvecklas. Rektorn säger att elevhälsan alltid är välkommen på de gemensamma mötena men han betonar samtidigt att han hellre ser att elevhälsans representanter är närvarande i verksamheten och att han inte vill tvinga elevhälsan att vara med på stormöten.

Inom forskningen framhålls att ett framgångsrikt skolledarskap kännetecknas av att rektorn skapar en funktionell och lärande organisation.² Mot denna bakgrund rekommenderar Skolinspektionen att rektorn påbörjar ett arbete med att leda och organisera det pedagogiska arbetet genom att styra innehållet i de samverkansfora

² Höög, J. & Johansson, O. (red.) (2014) *Framgångsrika skolor – mer om struktur, kultur och ledarskap*, Lund: Studentlitteratur

som lärarna och övrig personal deltar i samt att se till att dessa fora för samverkan faktiskt sker. I detta ingår också att se till att obehöriga lärare får en planerad och noggrant övervägd introduktion.

Undervisning

Skolinspektionen bedömer följande: Undervisningen främjar i flera delar elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden, men utvecklingsområden finns.

Författningsstöd för våra kvalitetsbedömningar:

1 kap. 4 §, 3 kap. 3 och 5a §§, 4 kap. 9 § skollagen

5 kap. 2 § skolförordningen (2011:185)

Lgr 11, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, 2.1 Normer och värden, 2.2 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.6 Skolan och omvärlden 5. Kursplaner med kunskapskrav

De övergripande skälen till Skolinspektionens bedömning är att granskningen visar att eleverna huvudsakligen får en undervisning som främjar deras möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden. Granskningen visar att lärarna till stor del tar ansvar för att undervisningen är målfokuserad, varierad och innehåller ett aktivt lärarstöd. Det framgår också av granskningen att lärarna ser till att eleverna huvudsakligen stimuleras och utmanas utifrån sina individuella behov i undervisningen. Granskningen visar dock att eleverna endast i begränsad omfattning ges möjligheter att göras delaktiga i undervisningen och i sitt eget lärande.

Nedan följer Skolinspektionens närmare motivering till bedömningen kopplat till den dokumentation som Skolinspektionen tagit del av samt de iakttagelser myndigheten gjort under besöket.

Strukturerad och varierad undervisning samt ett aktivt lärarstöd

Granskningen visar att undervisningen är målfokuserad, varierad och innehåller ett aktivt lärarstöd. Skolinspektionens observationer visar att det på lektionerna finns en variation mellan olika arbetsuppgifter och mellan olika sätt att arbeta. Eleverna berättar att det sker en progression i hur mycket de exempelvis får jobba i grupp. De yngre eleverna säger att de har försökt arbeta i grupp men att det inte fungerade eftersom det blev väldigt oroligt i klassen och att de nu mestadels arbetar enskilt och

att det fungerar bra. De äldre eleverna berättar att de ofta får jobba tillsammans kring enstaka uppgifter men att de också har grupparbeten. Intervjuade lärare berättar hur de varierar undervisningen på olika sätt, exempelvis arbetar lärarna med kooperativt lärande, laborationer och kamratbedömningar.

Vid lektionsobservationer förmedlar vissa lärare på ett kortfattat sätt vad eleverna ska lära sig under lektionen och vad de olika aktiviteterna syftar till. Eleverna säger att det är tydligt för dem vad de ska göra på lektionerna i alla ämnen och med alla lärare med något undantag. Enligt eleverna finns det på de flesta lektioner en inledning och ett avslut. Eleverna säger att lärarna använder läroplanen för att förklara vad man ska lära sig i skolan och att lärarna också går igenom vad man ska kunna för att nå olika kunskapsnivåer. Samtliga elever säger att lärarna förklarar uppgifter på olika sätt i syfte att alla elever ska förstå vad målet med uppgifterna är. Skolinspektionens observationer visar att det finns ett logiskt flöde i de uppgifter som presenteras. Lektionen börjar med en inledning där läraren i många klasser går igenom dagsschemat för att sedan förklara vilka mål som eleverna ska arbeta mot under lektionen och hur dessa kan kopplas till aktiviteter under tidigare lektioner. Alla lärare ger delinstruktioner under lektionens gång och återkoppling sker i regel individuellt med eleverna. I intervju säger lärarna att de försöker ha en intresseväckande inledning på lektionerna vilket ofta fångar elevernas uppmärksamhet. Aktiviteten kopplas därefter till målen. Lärarna säger vidare att de knyter ihop lektionen med en avslutning.

Rektorn säger att han skapar sig en bild av hur lärarna arbetar utifrån lektionsbesök och efterföljande samtal med lärare. Rektorn säger också att han samtalar med elever regelbundet för att skapa sig en bild av undervisningen utifrån deras synvinkel. Rektorn säger att alla lärare har en godtagbar struktur på sin undervisning men att det avseende variation i undervisningen ser olika ut mellan lärare.

Stimulans och utmaningar

Granskningen visar att lärarna överlag har höga förväntningar på eleverna och motiverar dem samt att eleverna mestadels får stimulans och utmaningar.

Skolinspektionens observationer visar att lärarna på flera sätt arbetar för att stärka elevernas självförtroende och motivation. Ett exempel på detta är när en elev vill lösa ett matematiktal på ett eget sätt. Läraren uppmuntrar eleven att berätta hur denne har tänkt men presenterar också alternativa metoder och förklaringar till varför dessa kan vara bra att kunna. Men det finns också enstaka exempel på lärandesituationer där läraren har ett ironiskt förhållningssätt till elevers svar vilket skapar en osäkerhet i elevgruppen vid gemensamma diskussioner. Intervjuade elever säger att flera lärare

uppmuntrar och motiverar dem i skolarbetet, till största delen genom motiverande enskilda samtal. Några elever säger att de upplever att lärarna inte tror på dem och att de ibland känner sig mindre värda än sina klasskamrater. Representanter för elevhälsan säger att det i samtal med elever framkommit att de upplever att lärarna inte ser dem. Intervjuade lärare säger att de har höga förväntningar på eleverna och att de arbetar med att synliggöra detta för eleverna. Lärarna berättar att de anpassar materialet utifrån elevernas individuella behov och intresse för att motivera dem och på så sätt öka deras självförtroende.

Skolinspektionens observationer visar att undervisningens innehåll och arbetssätt är anpassat till den aktuella elevgruppen. Under de flesta observerade lektioner arbetar alla elever med samma uppgifter och innehåll och arbetssättet är gemensamt för hela klassen. Men även om eleverna utför samma uppgifter så varierar arbetssätten. Exempelvis arbetar elever både med enskilda uppgifter och med diskussioner i helklass. Det finns exempel på att elever använder alternativa lärverktyg och många elever använder bildstöd. Eleverna säger att de tycker att skolarbetet är lagom svårt. Eleverna uppger i intervju att de för det mesta kan få utmanande uppgifter, speciellt i matematik där det både finns repetitionsuppgifter och fördjupningsuppgifter i boken. Men eleverna säger också att det i andra ämnen visserligen finns extrauppgifter, men att dessa inte är av mer utmanande karaktär. Eleverna uppger vidare att de för det mesta arbetar enskilt men att de också får prova på andra sätt att arbeta. Lärare säger att de alltid har extra uppgifter på lager och utmaningar av mer problemlösande karaktär.

Rektorn uppger i intervju att huvudmannen har ett tydligt fokus på att samtliga elever ska uppnå minst E i betyg och att detta sker på bekostnad av att eleverna inte alltid når så långt så möjligt. Rektorn uppger vidare att lärarna i huvudsak har höga förväntningar på eleverna men att det finns lärare som anser att det inte går att motivera vissa elever.

Reflektion och delaktighet

Granskningen visar att eleverna i viss utsträckning får möjlighet att pröva olika strategier för att reflektera över sitt eget lärande men att eleverna endast i begränsad omfattning är delaktiga i planeringen och utvärderingen av undervisningen.

Intervjuade lärare ger flera exempel på hur eleverna får reflektera över sitt eget lärande. I en årskurs har eleverna tankeböcker där de får skriva eller rita en gång i veckan utifrån de individuella mål som varje elev har. I en annan årskurs får eleverna reflektera kring sitt eget lärande med hjälp av en skoldagbok. Lärarna säger att de regelbundet diskuterar anteckningarna muntligt och enskilt med eleverna. En annan

lärare berättar att hen ofta försöker ha en avslutande och en framåtsyftande diskussion med eleverna i slutet av lektionerna i syfte att få dem att reflektera över sitt eget lärande. Vid slutet av skoldagen får eleverna tala om vad de har lärt sig under dagen och vad de ska berätta för sina föräldrar. Eleverna uppger i intervju att de främst får reflektera över sitt eget lärande på utvecklingssamtalet.

Granskningen visar också att det finns ett behov av att ytterligare utveckla arbetet med att låta eleverna vara delaktiga i planering och utvärdering av undervisningen. Se ytterligare motivering till detta under rubriken Identifierat utvecklingsområde, nedan.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Skolan behöver säkerställa att eleverna i högre utsträckning bli delaktiga i planering och utvärdering av undervisningen.

Skolinspektionens granskning visar att det finns ett behov av att lärare och elever tillsammans planerar och utvärderar undervisningen eftersom detta inte sker i tillräckligt stor utsträckning.

Enligt läroplanen ska undervisningen bedrivas i demokratiska arbetsformer och förbereda eleverna för att aktivt delta i samhällslivet. Den ska utveckla deras förmåga att ta ett personligt ansvar. Genom att delta i planering och utvärdering av den dagliga undervisningen och få välja ämnen, teman och aktiviteter, kan eleverna utveckla sin förmåga att utöva inflytande och ansvar. Av läroplanen framgår också att lärare ska svara för att alla elever får ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll samt se till att detta inflytande ökar med stigande ålder och mognad och att lärare tillsammans med eleverna ska planera och utvärdera undervisningen.³

I intervju med elever säger de att lärarna inte lyssnar på dem och att de inte får vara med och planera undervisningen trots att de har idéer. Ett exempel som eleverna ger

³ Lgr 11, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Rättigheter och skyldigheter och 2.3 Elevernas ansvar och inflytande

är att de vid ett tillfälle fick skriva ner vad de tyckte om en uppgift men att de sedan inte fick återkoppling på sina svar. Elever säger vidare att de nästan aldrig utvärderar undervisningen men att de någon gång har utvärderat ett nytt arbetssätt tillsammans med läraren men att de är osäkra på om deras åsikter egentligen har påverkat undervisningen. Detta syns också i huvudmannens enkät för våren 2018, där 15 procent av eleverna i årskurserna 3–6 på Odenslundsskolan uppger att de inte vet om de är med och utvärderar undervisningen. I årskurserna F–2 är det 43 procent som inte vet om de får utvärdera undervisningen. Elever uppger vidare i intervju att läraren har sin planering och att det bara gäller att ”hänga med”.

En lärare säger att hen arbetar mycket med elevernas förförståelse och utifrån denna gör en planering tillsammans med eleverna. En annan lärare berättar att om en elev säger något om undervisningen så tar hen det till sig men tillägger att man ofta märker vad som fungerar och vad som inte fungerar. Lärarna har provat att använda exit tickets men har slutat med detta. I huvudmannens enkät för våren 2018 anser 15 procent av lärarna att de inte gör eleverna delaktiga i utvärderingen av undervisningen och tar tillvara deras synpunkter. Rektorn säger att det finns en variation i hur mycket och på vilket sätt lärarna planerar och utvärderar sin undervisning tillsammans med eleverna.

Det är viktigt att lärarna tar vara på elevernas synpunkter för att utveckla undervisningen, så att eleverna blir medvetna om att de är delaktiga i utformningen av undervisningen. Lärare måste förstå innebörden av elevers delaktighet i undervisningen, och det är alla elevers delaktighet i undervisningen och känsla av tillhörighet i klassen som är målet med deras arbete. En viktig förutsättning är att lärare delar den visionen med skolledningen. Skolinspektionen rekommenderar därför lärare att, under ledning av rektorn, utveckla former för att öka elevers delaktighet i planering, utvärdering och utveckling av undervisningen i förhållande till elevernas ålder och mognad.

Trygghet och studiero

Skolinspektionen bedömer följande: Skolan har i flera delar ett arbete för att skapa och bibehålla trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete, men utvecklingsområden finns.

Författningsstöd för våra kvalitetsbedömningar:

3 kap. 3 §, 5 kap. 3 och 5 §, 6 kap. 6-7 §§ skollagen

Lgr 11, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Grundläggande värden, Förståelse och medmänsklighet, 2.1 Normer och värden, 2.2 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande

De övergripande skälen för Skolinspektionens bedömning är att granskningen visar att skolan till viss del har ett pågående arbete för att eleverna ska tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero. Granskningen visar att det pågår ett arbete med att öka studieron, vilket har gett ett positivt resultat, men att det återstår för skolan att ta ett samlat grepp och exempelvis upprätta gemensamma ordningsregler. Vidare behöver skolan arbeta mer med att säkerställa tryggheten i skolmiljön och rektorn behöver även i denna del ta ett samlat grepp om hur arbetet med ökad trygghet ska se ut. Det är området med trygghet som Skolinspektionen bedömer att skolan bör prioritera.

Nedan följer Skolinspektionens närmare motivering till bedömningen kopplat till den dokumentation som Skolinspektionen har tagit del av samt de iakttagelser myndigheten gjort under besöket.

Skolans arbete för ökad studiero

Granskningen visar att det i de flesta klasser råder studiero men att det i vissa klasser finns problem med studieron och att det finns ett pågående arbete med att skapa studiero. Skolinspektionens observationer visar att eleverna vid observerade lektioner kan arbeta ostört och att det under lektionerna är arbetsro med något undantag. Eleverna berättar att det finns elever som stör undervisningen, även i angränsande klassrum, genom att banka i väggarna, vilket även inträffar vid en av Skolinspektionens observationer. I en klass finns fortsatt stora problem med studieron vilket rektorn säger sig vara väl medveten om. Eleverna berättar vidare att det finns elever som pratar rakt ut utan att räcka upp handen men att det för det mesta blir tyst om läraren säger till. Enligt eleverna finns det olika ordningsregler för olika klasser men i någon klass saknas det ordningsregler. Eleverna säger att den i vissa fall bristande studieron också handlar om att det finns för få lärare.

Det senaste resultatet för huvudmannens skolenkät, våren 2018, visar på att arbetsron på kommunens skolor stadigt har förbättrats sedan 2016. När det gäller kommunens enkät för Odenslundskolan visar den våren 2018 att 25 % av pojkarna och 15 % av flickorna i årskurserna F–2 tycker att de saknar studiero på lektionerna. I årskurserna 3–6 är motsvarande siffra för pojkarna ca 10 % och för flickorna 5 %. I

Skolinspektionens enkät våren 2018 som besvarats av elever i årskurs 5 ger elevernas

svar på frågan om de har studiero ett medelvärde på 6,7 vilket är ett högre medelvärde än för samtliga medverkande skolenheter i årskurs 5. Det är också en förbättring jämfört med samma siffra hösten 2016.

Lärarna uppger i intervju att studieron för det mesta är god men att det ibland kan bli högljutt på lektionerna och att spring i korridorerna kan störa arbetsron för elever inne i klassrummen. En lärare har initierat diskussioner i sin klass om vad studiero innebär i syfte att medvetandegöra detta för eleverna. Resultatet har blivit att studieron i klassen har förbättrats. Representanter för elevhälsan säger att de inte vet hur lärarna arbetar med studiero och att de bara är involverade i arbetet med studiero på förekommen anledning. Rektorn säger att det finns ett pågående förebyggande arbete då det gäller studieron men att detta arbete fortfarande inte är i hamn.

Skolans arbete för ökad trygghet

Skolinspektionens granskning visar att det finns ett behov av att utveckla arbetet med en tryggare skolmiljö. Granskningen visar att det finns en otydlighet i organisationen och i arbetet med att skapa en trygg skola, exempelvis har alla klasser sina egna ordningsregler eller saknar sådana.

Detta beskrivs nedan i avsnittet Identifierat Utvecklingsområde.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn säkerställer att det sker ett samlat arbete för att skapa trygghet som alla på skolan deltar i.

Granskningen visar att arbetet med att säkerställa en trygg skolmiljö för eleverna behöver utvecklas så att det skapas en samsyn kring hur man på skolan ska arbeta för att säkerställa tryggheten.

Enligt 5 kap 3 § skollagen ska utbildningen utformas på ett sådant sätt att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero.

I intervju med elever framkommer att eleverna på det hela taget känner sig trygga i klassrummet men att många elever känner sig otrygga på rasterna och i busskön. Eleverna säger att det finns barn som knuffas i busskön och tillägger att de vuxna många gånger inte gör något åt detta. Eleverna uppger i intervju att det finns elever på skolan som skrämmer och hotar dem, även inne i klassrummet, men att lärarna bara

säger att "man ska ge dem som bråkar en chans". Eleverna uppger vidare att det är bra att det finns rastvakter som hjälper till när det blir bråk men tillägger att deras ingripande ibland ändå inte hjälper. Eleverna berättar att de regelbundet svarar på frågor om trygghet och trivsel men att de sedan inte får reda på något resultat. Eleverna berättar vidare att de inte vet om det finns ett arbete för ökad trygghet på skolan. Enligt eleverna finns det ordningsregler i vissa klasser vilka är kopplade till trygghet, men det finns olika regler för olika klasser och i vissa klasser finns det inga regler alls.

Det senaste resultatet för huvudmannens skolenkät för alla skolor i kommunen, våren 2018, visar att det har skett en försämring av elevernas upplevelse av trygghet i skolan. När det gäller Odenslundsskolan så svarar 28 % av eleverna i förskoleklassen och årskurserna 1–2 att de inte är trygga på skolan. Av de elever som går i årskurserna 3–6 anger 34 % att de inte är trygga i skolan.

I Skolinspektionens enkät som skolans elever i årskurs 5 besvarade vårterminen 2018 ger elevernas svar på flera frågor som tangerar området trygghet lägre värden än medelvärdena för samtliga medverkande skolenheter. På frågan om eleverna känner sig trygga på skolan anger eleverna ett medelvärde på 5,8 medan värdet för samtliga medverkande skolenheter är 8,0. Siffran har försämrats med 2,5 enheter sedan hösten 2016. I Skolenkäten finns också frågor om grundläggande värden på skolan som att man på skolan respekterar varandra och att man uppfattar lärarna som rättvisa mot eleverna. Det finns vidare frågor om ordningsregler och huruvida dessa följs. Vidare finns en fråga huruvida de vuxna på skolan reagerar om de får reda på att någon har varit elak mot någon annan. På alla dessa områden har det skett en försämring med mellan 1,8 och 3,1 enheter sedan hösten 2016. Dessutom ligger medelvärdet för alla dessa områden under medelvärdet för samtliga medverkande skolenheter i samma mätning.

Intervjuade lärare uppfattar däremot tryggheten på skolan som relativt god. Liksom eleverna nämner lärarna att det funnits utåtagerande elever som har skapat otrygghet i klassrummen och på skolgården men att skolan satt in extrapersonal för att hantera detta. Lärarna säger att de regelbundet diskuterar hur de ska förbättra tryggheten på rasterna exempelvis genom rastaktiviteter och rastvakter. Lärarna har också diskuterat att man borde undvika att lägga alla raster samtidigt eftersom skolgården är liten och att många elever på en liten yta samtidigt innebär att det blir mer bråk. Det finns också lärare som förbereder sin klass för rasten, exempelvis genom att kontrollera att alla elever har något att göra. Lärarna säger att även om rektorn är närvarande i det dagliga arbetet med trygghet och får information på gemensamma möten, så vet de inte hur rektorn fångar upp på vilket sätt lärarna arbetar med trygghet annat än

genom den digitala enkäten om trygghet och trivsel. Elevhälsan uppger i intervju att de får information om enkätresultaten men att de inte är med och analyserar dessa tillsammans med övrig personal. Elevhälsan uppger vidare att man inte heller pratar om hur man ska jobba med detta resultat på skolan och att det följaktligen inte finns något gemensamt arbete med trygghet på skolan. Rektorn säger att han arbetar med tryggheten på skolan genom att öka vuxennärvaron på rasterna och genom extra lärarresurser i klassrummen. Rektorn tar liksom lärarna upp att det finns behov av ett ökat arbete med rasterna, exempelvis genom att alla barn inte ska ha rast samtidigt. I den plan mot kränkande behandling, som fastställdes i juni 2017 och som Skolinspektionen har tagit del av, har man identifierat de problemområden som både lärare och elever nämner. Skolinspektionens granskning visar att flera av dessa problemområden kvarstår.

Forskning visar att skolor som arbetar förebyggande med trygghet ger sina elever bättre förutsättningar att nå goda skolresultat.⁴ Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn tillsammans med lärare och elever, bestämmer hur man på skolan ska arbeta gemensamt för ökad trygghet.

Bedömning och betygssättning

Skolinspektionen bedömer följande: Förutsättningar för att säkerställa likvärdigheten i bedömning och betyg ges i flera delar, men utvecklingsområden finns.

Författningsstöd för våra kvalitetsbedömningar:

1 kap. 9 §, 3 kap. 14 §, 10 kap. 20 a § skollagen

9 kap. 20 och 22 b §§ skolförordningen

Lgr 11, 2.2 Kunskaper, 2.7 Bedömning och betyg

De övergripande skälen för bedömningen är att granskningen visar att rektorn är medveten om skillnader i betyg i olika ämnen/årskurser och mellan resultat på nationella ämnesprov och slutbetyg, men granskningen visar också att rektorn inte

⁴ Håkansson, J & Sundberg, D (2012): *Utmärkt undervisning. Framgångsfaktorer i svensk och internationell belysning*, s. 86. Stockholm: Natur och Kultur.

skapar förutsättningar för lärare att kvalitetssäkra sina betyg i syfte att säkerställa likvärdiga bedömningar.

Nedan följer Skolinspektionens närmare motivering till bedömningen kopplat till den dokumentation som Skolinspektionen tagit del av samt de iakttagelser myndigheten gjort under besöket.

Rektors analys av skillnader i bedömning och betygsättningen

Granskningen visar att rektorn uppmärksammar vissa avvikelser i lärarnas omdömen och i betygsättningen samt gör en analys av avvikelserna. Rektorn uppger att det tidigare funnits avvikelser i bedömningen av elevers kunskaper mellan stadierna men att lärarna nu har börjat arbeta tillsammans för att säkerställa bedömningen i årskurs 3. Exempelvis får lärarna i årskurserna 3 och 4 avsatt tid för att diskutera elevernas resultat, men också för att analysera hur klasserna ligger resultatmässigt. Det framgår i intervju med rektorn och i det inskickade materialet att det inte har funnits stora avvikelser i betyg och bedömning från olika år och att de skillnader som har konstaterats mellan omdömen och mellan ämnesbetyg och resultaten på de nationella proven har sin förklaring. Av nationell statistik framgår att det är få elever på Odenslundsskolan som inte klarar kunskapskraven i samtliga ämnen. Enligt rektorn tar han upp enskilda elevärenden med berörd lärare om måluppfyllelsen skulle vara hotad. Även om de flesta elever klarar kunskapskraven menar rektorn att många elever, särskilt flickor, skulle kunna få ett bättre resultat om undervisningen i högre utsträckning var individanpassad. Både i det inskickade materialet och i intervju säger rektorn att han anser att lärarna i högre grad måste utveckla undervisningen så den blir mer individanpassad.

Förutsättningar för lärarna att samverka

Skolinspektionens granskning visar att rektorn inte fullt ut säkerställer att alla lärare inom ramen för de förutsättningar som ges kvalitetssäkrar sina omdömen och betyg. Detta beskrivs nedan i avsnittet Identifierat utvecklingsområde.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn genom tydligare styrning och ledning säkerställer kvalitetssäkringen av omdömen och betyg.

Granskningen visar att rektor inte leder och styr arbetet med lärares kvalitetssäkring av omdömen och betyg i syfte att säkerställa likvärdiga bedömningar.

Enligt 3 kap. 14 § skollagen ska rektorn se till att betyg sätt i enlighet med skollagen och andra författningar.

Av intervjuer med lärare framgår att rektorn ger vissa förutsättningar för lärarna att samverka med varandra. Exempelvis har lärarna morgonmöte varje dag, veckomöten varje torsdag, ämnesträffar någon gång i månaden samt möte för samrättning av nationella prov, både kommungemensamt och inom skolenheten. Dessutom är rektorn, enligt lärarna, öppen för att de ska lära av varandra, både gällande undervisning och bedömning och betygsättning. Som en konsekvens av detta byter vissa lärare prov med varandra för att säkerställa bedömningarnas kvalitet. Lärarna arbetar i par vilket också får till följd att de diskuterar bedömning och betygsättning med varandra. Lärarna säger att de använder bedömningsstöden från Skolverket i matematik, svenska och engelska men att de i de andra ämnena inte känner sig säkra på om de gör rätt bedömning. Utöver användningen av bedömningsstöden finns, enligt lärarna, inte heller något direktiv från rektorn om hur man på skolan ska jobba med bedömning och betygsättning och det finns en begränsad medvetenhet hos lärarna kring hur man på skolenivå arbetar med bedömning och betygsättning utifrån resultaten. Detta hänger i sin tur samman med att det, enligt lärarna, saknas en målinriktad arbetsgång för de planerade mötena. Rektorn säger att han skapar förutsättningar för att lärarna ska kunna samverka med varandra kring bedömning och betygsättning. Det finns möjlighet till samrättning av nationella prov och lärarna använder Skolverkets bedömningsmaterial, säger rektorn, men i övrigt finns det inga fora för sambedömningar enligt rektorn, utan resultaten diskuteras främst om det är någon elev som riskerar att inte nå de mål som minst ska uppnås.

Enligt Skolverkets allmänna råd bör rektorn skapa förutsättningar för att främja lärarnas arbete med att sätta rättvisa och likvärdiga betyg. Rektorn har en viktig roll för att underlätta lärares arbete med att sätta rättvisa och likvärdiga betyg. Det innebär att se till att lärare får tid och möjlighet att tillsammans med kollegor diskutera hur de allsidigt kan utvärdera elevernas kunskaper vid betygssättningen, hur de kan utforma ändamålsenliga bedömningssituationer och hur de kan bedöma olika elevprestationer.⁵

⁵ Skolverkets allmänna råd med kommentarer (2018) Betyg och betygssättning, s 15, 22 och 23

Mot denna bakgrund rekommenderar Skolinspektionen rektor att fortsätta att förstärka arbetet med att ge förutsättningar för lärare att kvalitetssäkra sina betyg. I detta ingår att rektorn styr och leder arbetet med att säkerställa att samtliga lärare diskuterar bedömning, omdömen och betyg i syfte att göra likvärdiga bedömningar.

På Skolinspektionens vägnar

X Cecilia Kjellman

Enhetschef

Signerat av: Cecilia Kjellman

X Charlotta Nord

Föredragande

Signerat av: Charlotta Nord

I handläggningen av ärendet har även Anna Alm och Maria Nyman medverkat.

Bilaga 1: Underlag för bedömning regelbunden kvalitetsgranskning

Vid granskningsbesöket inhämtas information om såväl styrkor som utvecklingsområden inom verksamheten. Värderingarna i detta beslut grundar sig på:

- 10 lektionsobservationer
- 2 gruppintervjuer med elever
- 2 gruppintervjuer med lärare
- En gruppintervju med skolans elevhälsa
- En intervju med rektor.
- Dokumentstudier. Dels de dokument som begärts in från huvudmannen och skolan samt den officiella statistik som finns att tillgå om den aktuella skolan.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens protokoll från besöket för faktakontroll.

Som underlag för bedömningarna har Skolinspektionens utredare använt sig av bedömningsunderlag, vilka är utformade i enlighet med forskning och beprövad erfarenhet. Bedömningsunderlagen beskriver de områden som utredarna ska värdera vid besök på skolenheter. Bedömningsunderlagen är uppdelade i bedömningsområden. Respektive bedömningsområde är sedan nedbrutet till ett antal indikatorer. Dessa indikatorer beskriver mer i detalj vad som ska utredas, för att identifiera var skolans styrkor respektive förbättringsområden finns.

Bedömningsområden

Inom respektive område granskas följande delar:

Bedömningsområde 1: I vilken utsträckning leder rektorn lärarnas utveckling av undervisningen och verkar för elevernas lika rätt till en god utbildning oavsett könstillhörighet? Inom detta område granskas hur rektor arbetar med uppföljning och analys, hur skolans arbete med jämställdhet bedrivs, samt hur rektorn leder och organiserar skolans arbete.

Bedömningsområde 2: I vilken utsträckning får eleverna en undervisning som främjar deras möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden? I detta område granskas om undervisningen är målfokuserad, varierad och innehåller aktivt lärarstöd, om eleverna stimuleras och utmanas i undervisningen utifrån sina behov och förutsättningar, samt om eleverna görs delaktiga i undervisningen och i sitt eget lärande.

Bedömningsområde 3: I vilken utsträckning har skolan ett medvetet och samlat arbete för att skapa och bibehålla trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete? I detta område granskas hur skolan arbetar för att skapa en lugn och trygg miljö där det råder studiero.

Bedömningsområde 4: I vilken utsträckning ges lärarna förutsättningar att säkerställa likvärdighet vid bedömning och betygssättning? I detta område granskas hur skolan arbetar med diskussion, analys och kvalitetssäkring i arbetet med omdömen och betyg.

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida:
www.skolinspektionen.se

Bilaga 2: Bakgrundsuppgifter om verksamheten

Skolinspektionen besökte skolenheten mellan den 9 oktober 2018 och den 11 oktober 2018. Besöket genomfördes av Anna Alm och Charlotta Nord.

Odenslundskolan ligger i samhället Onslunda i Tomelilla kommun. Skolan omfattar förskoleklass och årskurserna 1-6. På skolan går vid Skolinspektionens besök 134 elever. Skolan leds av en rektor som har varit på skolan i flera år. Rektorn är också rektor på en annan F-6 enhet i kommunen.